

Veiledning for instruktørtilvenningen – Rorstyring

Tilvenning, standardisering og skill test for instruktørkandidater fra c til e.

Denne veiledningen er basert på instruktørkandidater som følger programmet for instruktørutdanning, og har passert punktene a og b, eller har tilsvarende bakgrunn fra annen instruktørutdanning:

- a) Klubbseleksjon med en vurdering av kandidatens formelle kompetanse og sosiale egnethet, samt å teste ferdighetene med en godkjent treningsinstruktør eller en seniorkontrollant.
- b) Selvstudium i fire fag med påfølgende kunnskapstester
 - I. Introduksjon til instruktørrollen
 - II. Instruktørhåndbok del A og B for sportsflygere
 - III. Lærebok i teknisk vedlikehold av sportsfly

Det som beskrives her er programmet for de tre siste delene:

- c) Lokal praktisk instruktørtilvenning som skal omfatte minimum 10 timers flyging etter et tilvennings- og standardiseringsprogram med skolesjef eller en instruktør som elev
- d) Sentral treningssamling med øvelser i kommunikasjon med elever, egne presentasjoner av utvalgte tema og rollespill med situasjoner fra skoleøvelsene
- e) Ferdighetsprøve for instruktørrettighet med seniorkontrollant som avtales med NLF, og som kan ha utført maksimalt 25 prosent av instruktørtilvenningen med kandidaten. Innsending av dokumentasjon skal være i henhold til «Sjekkliste for søknad til instruktørrettighet»

Bokstav c) - lokal praktisk instruktørtilvenning

Tilvenningsprogrammet består av 5 punkter, hvorav de tre første må gjennomgås først, og er gjennomgått med eksempler og tekst fra side 4 og utover:

- 1) Lære korrekt logging av skoletimer for instruktør og elev i loggbøker
- 2) Lære bruk av NØD DRILL – den skal repeteres før hver avgang
- 3) Lære seg bruken av TMS* ved å føre inn treningstimer med karaktersetning og kommentarer
- 4) Utføre 8 leksjoner med 25 ulike treningsøvelser fra instruktørsetet, der skolesjef, en kontrollant eller en IK 2 som er utpekt av skolesjefen er elev. Treningsinstruktøren skal spille rollen som uferdig elev, og kandidaten skal veilede og demonstrere øvelsene, og deretter rette evt. feil eleven gjør.
Hvilke feil som ble simulert og rettet opp skal skrives i kommentarfeltet for hver øvelse.
- 5) Utføre alle øvelsene i seksjonens standardiseringsprogram for grunnskoling, der skolesjef, en kontrollant eller en treningsinstruktør er elev.

All flyging i dette tilvennings- og standardiseringsprogrammet skal omfatte minst 10 timers flygetid i instruktørsetet. Tiden som brukes i øvelsene T1 og T2 på forberedelser og daglig ettersyn, samt annen trening og rollespill på bakken skal ikke registreres i TMS, og kommer i tillegg til flygetiden.

På dette tidspunktet last ned **Sjekkliste for søknad til instruktør** og sjekk hva som skal være på plass før sist punkt e her kan utføres og søknad sendes inn. Påminnelse om dette kommer også nedenfor.

*) TMS er kun for rorstyring. Gyroplan og Vektskift benytter progresjonskort inntil videre.

Påmelding til instruktørtilvenning på TMS

Skolesjefen melder kandidaten på tilvenningsprogrammet ved å klikke på **Praktiske kurs**, og deretter velge kandidat (**bruker**) og **Sportsfly (ror) instruktørtilvenning**.

Treningsplanen dokumenteres i TMS for rorstyring, og leses der av NLF.

For vektskift og gyroplan fyller en ut på progresjonskort, som vedlegges søknaden til instruktørrettighet. Lenker ligger på nettsiden «**Instruktører og utdanning**».

Det er to valg:

Tilvenning øvelser for vektskift (Fylles ut på progresjonskort)

Tilvenning øvelser for gyroplan (Fylles ut på progresjonskort)

Øvelsene nedenfor er kun for rorstyring, og skjemaet viser 25 T-øvelser og standardisering (STD), som skal utføres gjennom de 7 leksjonene i TMS, der flere 4 av øvelsene skal gjentas i hver leksjon.

«Eleven» som kandidaten har med seg skal være en annen instruktør som har kompetanse til å gi råd og veiledning etter behov under denne treningen.

God trening og rutine oppnås først når hver øvelse gjentas flere ganger. Hensikten med flere gjentakelser er at kandidaten skal bli god på instruksjon og kunne lære bort sikker flyging til fremtidige elever på en trygg og god måte.

Her trenes også på kandidatens tilbakemelding til eleven, alt fra «my control» og «your control» til tilbakemelding av utførelsen. Det er sjelden godt nok å si «Veldig bra» uten også å fortelle hvorfor det er så bra, noe som blir gjennomgått på den sentrale treningssamlingen.

Øvelsene kjøres på TMS – Praktiske kurs «**Sportsfly: Sportsfly (ror) Instruktørtilvenning**» der de er satt sammen i et program «Instruktørtilvenning – rorstyring» med flere gjentakelser av øvelsene.

1. Flyging fra instruktør-sete	T: 1, 2, 13 og 25
2. Grunnleggende manøvrering	T: 1, 2, 13, 3, 4, 5, 6, 25
3. Minimumshastighet og steiling	T: 1, 2, 13, 7, 8, 9, 25
4. Nødprosedyrer og landinger (del 1)	T: 1, 2, 13, 10, 11, 12, 18, 19, 25
5. Nødprosedyrer og landinger (del 2)	T: 1, 2, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 25
6. Vind og merkelandinger	T: 1, 2, 13, 9, 23, 22, 24, 25
7. Selvvalgt repetisjon og fokus på evaluering	T: 1, 2, 13, 25
8. Standardisering av skoleprogrammet	STD 1 - 35

Hva som skal gjøres under øvelsene:

1. **Demo.** Kandidaten skal demonstrere hver T-øvelse for eleven samtidig som han/hun snakker seg gjennom øvelsene mens de utføres. Dette er en viktig egenskap å trene inn.
2. **Eleven gjentar** samme øvelse, gjerne flere ganger, for å sjekke at den kan utføres etter det forventede nivået mellom D og 3, og kandidaten skal trene på å gi meningsfylte tilbakemeldinger der eleven vil kunne forstå hvordan øvelser kan gjøres bedre.

Kurspåmelding

Sportsfly

Sportsfly (ror)

Sportsfly (ror) Instruktørtilvenning

3. **Korrigerer feil.** Eleven gjør noen bevisste feil i valgte øvelser som kandidaten skal korrigere. Det skal trenes på hvor mye feil en kan akseptere før instruktør må ta over kontrollen. Hvilke feil som ble simulert og rettet opp skal skrives i kommentarfeltet for hver øvelse.
4. **Standardisering.** Når hele T25 programmet er utført, skal kandidaten undervise eleven etter alle 35 øvelsene i STD (standardiseringsprogrammet for grunnskoling). Disse kan gjennomgås som en serie øvelser på en lang eller to kortere flyturer.

Tilvenning nr. 8 Standardisering, er det samme programmet som skal flys på skill testen for instruktører (bokstav e nedenfor), med en seniorkontrollant som i tillegg kan legge inn ekstra øvelser og spørsmål.

	Øvelse med briefing og debrief	L1	L2	L3	L4	L5	L6	L7
T1	Forberedelse til flyging – Briefing av eleven.							
T2	Daglig ettersyn/forberedelse til flyging							
T3	Orienteringstur, terrengpunkter i øvingsområdet.							
T4	Fartskontroll, bruk av høyderor og motorsetting							
T5	Inngang til sving, holde sving og utgang av sving.							
T6	S-svinger.							
T7	Svinger, 360° og 720° med 45° krenkning.							
T8	Svinger, 360° og 720° med instrumenter tildekket.							
T9	Steiling rett fram i ulike grader.							
T10	Flyging med minimumshastighet rett fram.							
T11	Flyging med minimumshastighet i sving							
T12	Steiling i sving/flikk til siden og avverging av spinn							
T13	Avgang med briefing. Nødlandingsplan for mulig motorkutt							
T14	Innflyging til landingsplass							
T15	Landingsrundens mønster							
T16	Høydebedømming, glidevinkel på finale							
T17	Utflating og setting							
T18	Avbrutt avgang ved motorbortfall.							
T19	Avbrutt landing, ny landingsrunde							
T20	Landing med og uten flaps							
T21	Nødlandingsprosedyrer.							
T22	Landing uten hjelp av motor							
T23	Flyging i vind							
T24	Merkelanding							
T25	Bedømming - Debrief og karaktersetting							
STD	Standardiseringsøvelsene (35 øvelser på min. 90 minutter)							

For Gyroplan og Vektskift demonstrerer treningsinstruktøren hvordan øvelsene føres inn i progresjonskortene og oppsummeres.

Bokstav d) - Sentral treningssamling om kommunikasjon med elever og rollespill

I løpet av instruktørutdanningen skal det være en fire dagers treningssamling med kandidatene der en gjennomgår regelverk, relevante håndbøker og føring av dokumenter, og trener på presentasjoner, briefinger og kommunikasjon med elever som instruksjon, tilbakemeldinger og grenseoppgang for hvor langt en kan la en elev gjøre feil på øvelsene.

Bokstav e) - Ferdighetsprøve for instruktørrettighet med seniorkontrollant.

For å ha en uhildet og nøytral ferdighetsprøve skal en benytte en seniorkontrollant fra en annen klubb og et miljø som en ikke kjenner godt fra før. SFHB 4.9.5.1 bokstav d.

Det er et krav i sjekklisten at en avtale med en seniorkontrollant skal være godkjent av NLF.

Fra TMS menyvalget klikker du på **Ferdighetsprøver**, og klikker «Påmelding» øverst til høyre. Du finner kandidaten (velg bruker), og hvilken prøve dette gjelder.

Ferdighetsprøven følger det samme programmet som flys som siste øvelse STD under tilvenningen, men seniorkontrollanten kan i tillegg legge inn ekstra øvelser og spørsmål. Det presiseres at det er eleven som skal inneha rollen som instruktør, sitte i instruktørsetet, og lede seniorkontrollanten, som nå er «din elev», gjennom alle øvelsene.

Sluttkontroll før innsending av søknad.

Før siste punkt e) utføres skal en ta frem **Sjekkliste for søknad til instruktør** og sjekke at alle punkter er oppfylt. Spesielt viktig er å sjekke at alle TMS leksjonene er godkjent, at det er utført minst 10 flytimer under tilvenningen, og at alle opplistede vedlegg er klare til innsending med søknaden.

Når dette er utført kan søknaden sendes inn til postmottak@nlf.no sammen med selve sjekklisten i avkrysset stand, og alle opplistede vedlegg. TMS loggene leses av NLF, og skal ikke sendes inn.

Klargjøring av ny instruktør med timeføring, karaktersetting og kommentarer

TMS innføringer demonstreres av treningsinstruktøren, og kandidaten skal fortsette å trene på innføringene under veiledning av flyskolen så det beherskes før kandidaten kan få sin første elev.

*** SLUTT ***

Vedlegg 1. Korrekt logging av skoletimer for elev og instruktør i loggbøker

Personlig loggbok for Bjarne Elling (elev).

År 2025 Dato:	Sportsflytype	Reg:	Kategori G/R/V	Stilling om bord	Flygningens art. Rute, øvelse, etc.
—	—	—	—	—	— OVERFØRT —▶
12.08	Rans 6	LN-YAX	R	Elev	Skoling T3, T4, T5
19.08	Rans 6	LN-YAX	R	Elev	Skoleflyging T6, T6a, T7, T8
21.08	Rans 6	LN-YAX	R	Elev	Øvelser T9, T10, T11, T12
25.08	Rans 6	LN-YAX	R	Elev	Skole T13, T14, T15

Flygetid	Instruksjons- tid	Instruktør-tid	Selvstendige landinger			Attestasjoner, merknader
			Hjul	Sjø	Ski	
2:10	2:10					K.Flygerud 63542382
1:50	1:50					K. Flygerud 6354 2382
2:30	2:30					K.Flygerud 63542382
2:00	2:00					K.Flygerud 635 42382

Fartøyjournal. Føres og signeres av instruktør Karl Flygerud.

8

Dato	Besetning Bruk blokkbokstaver	Daglig ettersyn			Sted		Tid	
	Navn	Tid	Sign.	Sertifikat nr.	For avgang	For landing	Avgang	Landing
2025								
12.08	K.Flygerud/B.Elling	9:30	KF	*****	ENAB	ENAB	09:50	12:00
19.08	K.Flygerud /B.Elling	12:15	KF		ENAB	ENAB	12:45	14:35
21.08	KFlygerud/ B.Elling	14:05	KF		ENAB	ENAB	14:40	17:10
25.08	K.Flygerud/B.Elling	10:20	KF		ENAB	ENAB	10:55	12:55

9

Teknisk flygetid		Bensin	Motor	Antall flygninger	Flygningens art	Hendelser/laktt.	Fartøysjefens eller annen ansvarlig persons underskrift
Pr. flygning	Total						
Overført	940:00		980:00	487			
2:10	942:10	20/65	982:20	1	Skole T3, 4, 5	u/a	T.Flygerud 63542382
1:50	944:00	40/60	984:20	1	Sk. T6, 6a, T7, T8	u/a	T.Flygerud 63542382
2:30	946:30	45/70	987:05	1	Sk T9,10,11,12	u/a	T.Flygerud 63542382
2:00	948:30	40/60	989:50	1	Sk T13,14,15	u/a	T.Flygerud 63542382

*** ** *

Vedlegg 2. Nød drill

NØD DRILL – repeteres før hver avgang

Husk rekkefølgen ved nød-drill: Aviate – Navigate – Communicate (ANC).

a) MOTORSTOPP PÅ BANEN MED NOK BANE IGJEN:

- MAGNETER AV
- MELD FRA PÅ RADIO (C).

b) MOTORSTOPP I LUFTA MED NOK BANE IGJEN:

- HASTIGHET OG FLAPS I HENHOLD TIL POH (A N)
- MELD FRA PÅ RADIO (C)
- SLÅ AV HOVEDSTRØM

c) MOTORSTOPP I LUFTA, IKKE NOK BANE IGJEN OG UNDER SIKKER HØYDE:

- NESA NED TIL BESTE GLIDEHASTIGHET MOT LANDBART OMRÅDE (AN)
- STENG BENSINKRAN
- SETT FLAPS, MELD FRA PÅ RADIO OG SLÅ AV HOVEDSTRØM (C)

d) MOTORSTOPP I LUFTA OVER SIKKER HØYDE*:

- OPPRETT BESTE GLIDEHASTIGHET, SVING INN MOT VINDEN TILBAKE TIL BANEN (A N)
- MELD FRA PÅ RADIO (C)
- VELG FLAPS BARE NÅR DU ER SIKKER PÅ Å NÅ FRAM. OG SLÅ AV HOVEDSTRØM

*** **

*) Trening på punkt d), der en innledningsvis må sjekke hvilket høydetap en kan regne med å få ved en sving tilbake, og som inkluderer din reaksjonstid etter motorstoppen, skal kun skje med instruktør fra sikker høyde der en innledningsvis ikke kommer lavere enn 2000 FT AGL etter øvelsen.

Sikker høyde må bestemmes individuelt for hver baneretning når det tas hensyn til aktuell vind, terreng og alternative nødlandingsmuligheter, samt flygerens erfaringsnivå. Fra denne høyden skal en kunne vite at det er mulig å vende tilbake, men denne sving-øvelsen innebærer stor risiko med betydelig sannsynlighet for å komme ut for flikk og spinn med havari til følge, og må betraktes som siste utvei.

Første prioritet må være å lande i en sektor framover der en har gjort seg kjent med terreng, vegetasjon og landingsmulighetene på forhånd.